

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2016 r.

Pozycja 353

POSTANOWIENIE z dnia 21 kwietnia 2016 r. Sygn. akt Ts 233/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Marek Zubik – przewodniczący
Andrzej Wróbel – sprawozdawca
Andrzej Rzepliński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 28 stycznia 2016 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 czerwca 2015 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2014.121, ze zm.; dalej: kc) z art. 2 i art. 77 ust. 1 Konstytucji.

Skarżący zarzucił, że przedmiotowa ustawa narusza art. 2 Konstytucji (zasada demokratycznego państwa prawnego) oraz art. 77 ust. 1 Konstytucji (prawo do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej) w zakresie, w jakim jej przepisy „nie zawierają szczególnej normy statuującej prawo obywatela do odszkodowania lub naprawienia szkody za działania władzy publicznej podejmowane na podstawie przepisów ustawowych uznanych za niezgodne z Konstytucją, wprost, z powołaniem się na naruszenie przepisów Konstytucji, i bez ograniczeń czasowych co do skuteczności ich dochodzenia w odniesieniu do szkód zaistniałych przed stwierdzeniem ich niekonstytucyjności lub w okresie wskazanym w art. 190 ust. 3 Konstytucji, w tym poprzez brak stosownej regulacji w przepisie art. 417 i art. 417¹ Kodeksu cywilnego”.

Postanowieniem z 28 stycznia 2016 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 16 lutego 2016 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze, ustaliwszy, że wskazany przez skarżącego – jako orzeczenie ostateczne – wyrok Sądu Najwyższego z grudnia 2014 r. został wydany na podstawie art. 417 § 1 i art. 417¹ § 1 i 2 kc, a nie wszystkich przepisów tego aktu normatywnego, złożony przez skarżącego środek prawny nie spełnia zatem podstawowego warunku przewidzianego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanego w art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.102.643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.). Ponadto – jak stwierdził Trybunał – zarzuty sformułowane w skardze dotyczą zaniechania ustawodawczego (tj. braku szczególnej

normy statuującej prawo obywatela do odszkodowania lub naprawienia szkody za działania władzy publicznej podejmowane na podstawie przepisów ustawowych uznanych za niezgodne z Konstytucją wprost, z powołaniem się na naruszenie przepisów Konstytucji, i bez ograniczeń czasowych co do skuteczności ich dochodzenia w odniesieniu do szkód zaistniałych przed stwierdzeniem niekonstytucyjności tych przepisów lub w okresie oznaczonym w art. 190 ust. 3 Konstytucji), które nie może być przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał przypomniał także, że art. 2 Konstytucji i wywiedzione z niego zasady demokratycznego państwa prawnego oraz sprawiedliwości społecznej mogą zostać wyjątkowo przyjęte za samoistny konstytucyjny wzorzec kontroli konstytucyjności kwestionowanego przepisu, jednakże tylko wtedy, gdy „skarżący wskaże wynikające z tych zasad konkretne prawa lub wolności mające postać normatywnych praw podmiotowych”. W analizowanej sprawie – jak zauważył Trybunał – taka konkretyzacja nie nastąpiła. Postawiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 77 ust. 1 Konstytucji (prawo do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej) Trybunał uznał natomiast za oczywiście bezzasadny. Jak podkreślił, skarżący zainicjował postępowanie cywilne, w którym domagał się naprawienia szkody przez Skarb Państwa, jednak Sąd Najwyższy uznał, że nie została spełniona przesłanka bezprawności działania pozwanego, zatem nie było podstaw do zasądzenia odszkodowania.

W zażaleniu z 22 lutego 2016 r. skarżący wniósł o uchylenie postanowienia Trybunału z 28 stycznia 2016 r., zarzucając, że odmowa nadania dalszego biegu skardze była nieuzasadniona. W jego ocenie, „w sytuacji, gdy brak regulacji prawnej skutkuje, tak jak w realiach niniejszej sprawy, powstaniem po jego stronie szkody na skutek braku regulacji prawnej ustawodawcy stan ten usuwającej, rozstrzyganie w tej materii przez Trybunał Konstytucyjny jest możliwe w granicach zaniechania ustawodawczego”. Skarżący podniósł także, że Trybunał rozpoznał merytorycznie skargę „z naruszeniem art. 190 ust. 5 Konstytucji”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa o TK z 1997 r. Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli, a zatem i do rozpoznania zażalenia zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

2. W myśl art. 36 ust. 4 w związku z art. 49 ustawy o TK z 1997 r. skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w związku z art. 36 ust. 6 i 7 i w związku z art. 49 ustawy o TK z 1997 r.). Bada przede wszystkim, czy w zaskarżonym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał analizuje w szczególności te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

4. Postanowieniem z 28 stycznia 2016 r. Trybunał odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, ponieważ ustalił, że nie spełniała ona warunków określonych zarówno w Konstytucji (art. 79 ust. 1 i art. 188 pkt 1-3), jak i w ustawie o TK z 1997 r. (art. 47 ust. 1 pkt 1), część zawartych w niej zarzutów uznał natomiast za oczywiście bezzasadne. Wbrew zatem temu, co skarżący stwierdził w zażaleniu, wstępna kontrola skargi miała charakter formalny, a nie merytoryczny. Formułując natomiast w zażaleniu zarzut naruszenia przez Trybunał art. 190 ust. 5 Konstytucji, skarżący nie uwzględnił tego (*notabene* po raz kolejny), że norma zawarta w przywołanym przepisie odnosi się do wszystkich tych rozstrzygnięć Trybunału, które – z uwagi na brzmienie art. 190 ust. 1 Konstytucji – mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Orzeczeniem w rozumieniu art. 190 ust. 1 oraz art. 190 ust. 5 Konstytucji jest – w przypadku gdy wydano je w trybie kontroli konstytucyjności prawa – rozstrzygnięcie Trybunału co do istoty sprawy, a więc wyrok w sprawie zgodności normy prawnej z wzorcem kontroli (zob. L. Garlicki, komentarz do art. 190, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. L. Garlicki, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999-2007; zob. także postanowienia TK z: 25 czerwca 2014 r., Ts 319/13, OTK ZU nr 3/B/2014, poz. 240; 2 grudnia 2014 r., Ts 178/14, OTK ZU nr 6/B/2014, poz. 626 oraz 17 marca 2015 r., Ts 301/13, OTK ZU nr 2/B/2015, poz. 140).

5. Na uwzględnienie nie zasługuje także zarzut, jakoby odmowa nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu była nieuzasadniona. Skarżący nie wziął pod uwagę bowiem tego, że w sprawie, w związku z którą wniósł skargę konstytucyjną, nie było podstaw do zasądzenia odszkodowania, gdyż – jak podkreślił Trybunał, odwoławszy się do uzasadnienia ostatecznego orzeczenia – nie została spełniona przesłanka bezprawności działania Skarbu Państwa.

6. W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zażalenie nie podważa podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, dlatego – na podstawie art. 49 w związku z art. 36 ust. 7 ustawy o TK z 1997 r. – postanowił jak w sentencji.